

Sygn. akt IV KK 355/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Malarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Małgorzata Gierczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Barbary Nowińskiej

w sprawie **C.A., P.B., R.K.,**

W.P., D.P., M.P., J.P., L.P., S.P., M.S., Z.S., P.S., M.W.

oskarżonych z art. 258 § 1 i 3 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 21 lutego 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora Prokuratury Regionalnej w L. na niekorzyść
oskarżonych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 16 listopada 2017 r., sygn. akt II AKa [...],

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w P.

z dnia 16 września 2016 r., sygn. akt II K [...],

**I. pozostawia bez rozpoznania kasację w części dotyczącej
orzeczeń skazujących oraz orzeczeń uniewinniających
odnoszących się do czynów z art. 305 ust. 3 ustawy Prawo
własności przemysłowej i do czynu ciągłego z art. 270 § 1 k.k. w**

zw. z art. 12 k.k. zarzuconego P.B., obciążając w tym zakresie Skarb Państwa kosztami procesu za postępowanie kasacyjne;

II. uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy pozostałe orzeczenia uniewinniające wydane w stosunku do oskarżonych P.B., R.K., W.P., J.P., L.P., S.P., M.S., Z.S., P.S., M.W., M.P., D.P. i C.A. dotyczące czynów z pkt I, II, VIII, XII, XIII, XV, XVI, XVIII, XXII, XXIV, XXVI, XXVIII, XXX, XXXI, XXXIII, XXXVII, XXXVIII, XL, XLII, XLV, XLVII, XLVIII i LI aktu oskarżenia i przekazuje sprawę w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym

UZASADNIENIE

Prokurator oskarżył 14 osób, to jest P.B., A.G., R.K., W.P., J.P., L.P., S.P., M.S., Z.S., P.S., M.W., M.P., D.P. i C.A., o popełnienie w latach od 2004 do 2009, w ramach zorganizowanej grupy przestępczej, szeregu czynów zabronionych związanych z przemytem papierosów z Ukrainy do Polski, poświadczaniem nieprawdy w dokumentach, tzw. praniem brudnych pieniędzy, nieujawnianiem przedmiotów opodatkowania i tzw. piractwem w dziedzinie znaków towarowych.

Sąd Okręgowy w P., wyrokiem z 16 września 2016 r., w znacznym zakresie wydał rozstrzygnięcia uniewinniające (w szczególności co do udziału oskarżonych w zorganizowanej grupie przestępczej i kierowania nią, tzw. prania brudnych pieniędzy, tzw. piractwa w dziedzinie znaków towarowych), a w pozostałej części rozstrzygnięcia skazujące (głównie co do przestępstw skarbowych). Sąd Apelacyjny w [...] – po wyłączeniu do odrębnego postępowania sprawy A.G. oraz po rozpoznaniu apelacji prokuratora Prokuratury Regionalnej w L. co do wszystkich oskarżonych i apelacji obrońców oskarżonych: P.B., R.K., W.P., D.P., M.P., L.P., M.S., Z.S. i M.W. – wyrokiem z 16 listopada 2017 r. utrzymał w mocy pierwszoinstancyjne orzeczenie.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] na niekorzyść C.A., P.B., R.K., W.P., D.P., M.P., J.P., L.P., S.P., M.S., Z.S., P.S. i M.W. wniósł prokurator Prokuratury Regionalnej w L.. Zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. polegające na braku rozważenia zarzutów apelacyjnych oskarżyciela publicznego ujętych w siedmiu punktach oraz

art. 457 § 3 k.p.k. polegające na nie wskazaniu motywów, jakimi kierował się, uznając za niezasadny jeden zarzut apelacyjny prokuratora, wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Stanowisko skarżącego zyskało pełne wsparcie obecnego na rozprawie kasacyjnej prokuratora Prokuratury Krajowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

I.

Kasacja w znaczącym zakresie okazała się niedopuszczalna.

1. Zgodnie z treścią art. 523 § 3 k.p.k., w brzmieniu obowiązującym od 15 kwietnia 2016 r. (Dz. U. poz. 437 ze zm.), kasację na niekorzyść strona może wnieść jedynie w razie uniewinnienia oskarżonego albo umorzenia postępowania; jednocześnie ustawodawca w § 4 pkt 1 tego przepisu wskazuje, że owe ograniczenia nie dotyczą kasacji strony wniesionej z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. Nie ulega wątpliwości, że wyroku skazującego nie można utożsamiać z wyrokiem uniewinniającym, choćby w opisie czynu i jego kwalifikacji prawnej nastąpiły istotne zmiany w stosunku do propozycji zawartej w akcie oskarżenia; gwarancyjny zapis w art. 523 § 3 k.p.k. nie sposób żadną miarą interpretować rozszerzająco (zob. postanowienie SN z 1 lutego 2011 r., IV KK 407/10).

Nie bacząc na wskazane ograniczenie autor kasacji podał, że zaskarża drugoinstancyjny wyrok w zakresie utrzymującym w mocy skazania R.K. za naruszenie procedury rachunkowej, oszustwo i tzw. piractwo w dziedzinie znaków towarowych (pkt 15, 16 i 20 wyroku dot. pkt X, XI i XIV aktu oskarżenia), W.P. za oszustwo, naruszenie procedury rachunkowej i bezpodstawny zwrot podatku (pkt 27, 29 i 30 wyroku dot. pkt XVII, XIX i XX aktu oskarżenia), L.P. za naruszenie procedury rachunkowej (pkt 56 wyroku dot. pkt XXXV aktu oskarżenia), Z.S. za fałszerstwo intelektualne (pkt 71 wyroku dot. pkt XLIV aktu oskarżenia) i M.W. za dwa przestępstwa skarbowe naruszenia procedury rachunkowej (pkt 81 i 82 wyroku dot. pkt XLIX i L aktu oskarżenia).

2. Z kolei w myśl art. 520 § 2 k.p.k. strona, która nie zaskarżyła orzeczenia sądu pierwszej instancji, nie może wnieść kasacji od orzeczenia sądu

odwoławczego, jeżeli orzeczenie sądu pierwszej instancji utrzymano w mocy lub zmieniono na jej korzyść.

W niniejszej sprawie prokurator nie zaskarżył w swojej apelacji orzeczeń uniewinniających W.P. (pkt 31), D.P. (pkt 39), M.P. (pkt 46), J.P. (pkt 52), L.P. (pkt 57), S.P. (pkt 63) i M.W. (pkt 84) od zarzutów popełnienia przestępstw z art. 305 ust. 3 ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej – dalej Pr.w.p. (pkt XXI, XXV, XXIX, XXXII, XXXVI, XXXIX i LII aktu oskarżenia). Oceny takiej nie mogły zmienić ani fakt wyrażenia przez prokuratora w końcowych fragmentach uzasadnienia apelacji niezadowolenia z rozstrzygnięć uniewinniających w tym zakresie, ani zamieszczone w motywacyjnej części zaskarżonego wyroku rozważania na temat istoty występku z art. 305 Pr.w.p. (s. 15 - 16), skoro w żadnym z ośmiu zarzutów prokuratorskiej apelacji nie sformułowano tez o naruszeniu przez Sąd *a quo* prawa materialnego lub procesowego przy wydawaniu orzeczeń uniewinniających co do czynów z art. 305 ust. 3 Pr.w.p. czy też o popełnieniu przez ten Sąd w tym zakresie błędu w ustaleniach faktycznych. Samo jedynie zaznaczenie w końcowej części zarzutu apelacyjnego z pkt 1c, że kilku oskarżonych swoim zachowaniem wypełniło znamiona m.in. art. 305 ust. 3 Pr.w.p., było tu zdecydowanie niewystarczające, zwłaszcza że treść owego zarzutu sprowadzona została w istocie do krytyki ograniczenia odpowiedzialności karnej wskazanych osób za przemyt papierosów tylko do tych przypadków, które ujawniono w trakcie kontroli celnej. W tym miejscu celowe wydało się silne podkreślenie, że skorzystanie z reguły interpretacyjnej wyrażonej w art. 118 § 1 k.p.k. nie może w żadnym razie prowadzić – w sytuacji rozpoznawania środka odwoławczego czy nadzwyczajnego środka zaskarżenia na niekorzyść – do „wyszukiwania” w treści danej skargi takiego uchybienia, które nie pozostaje w ścisłym, logiczno-prawnym, związku z treścią zarzutu. Ten punkt widzenia, mający niewątpliwie gwarancyjny charakter, obecny jest od dawna w judykaturze (zob. postanowienie SN z 1 września 2010 r., IV KK 69/10).

W apelacji prokuratora ani słowem nie zakwestionowano uniewinnienia P.B. od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (pkt IV aktu oskarżenia).

3. Z tych to właśnie powodów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 523 § 3 k.p.k. w zw. z art. 520 § 2 k.p.k., pozostawił bez rozpoznania kasację prokuratora w części dotyczącej orzeczeń skazujących oraz orzeczeń uniewinniających odnoszących się do czynów z art. 305 ust. 3 Pr.w.p. i do czynu ciągłego z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. zarzucanego P.B., obciążając w tym zakresie Skarb Państwa kosztami procesu za postępowanie kasacyjne (art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k.).

II.

W pozostałej części kasacja zasługiwała na uwzględnienie.

1. Podstawowym obowiązkiem sądu odwoławczego, wynikającym z treści art. 433 § 2 k.p.k., jest rzetelne rozpoznanie wniesionego środka odwoławczego. Oznacza to konieczność rozważenia wszystkich zarzutów i wniosków wskazanych w środku odwoławczym. Gwarancją realizacji tego obowiązku jest przepis art. 457 § 3 k.p.k. stanowiący, że w uzasadnieniu wyroku sąd odwoławczy winien podać, czym kierował się wydając orzeczenie oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne. Wprawdzie samo nieprawidłowe sporządzenie uzasadnienia nie ma, co do zasady, istotnego wpływu na zaskarżony kasacją wyrok, wszak pisemne motywy powstają już po zapadnięciu wyroku, niemniej rażące naruszenie obowiązków wynikających z art. 457 § 3 k.p.k. może dowodzić, że sąd *ad quem* obraził również przepis art. 433 § 2 k.p.k., ponieważ albo nie rozpoznał w ogóle zarzutów apelacyjnych, albo ocenił je na tyle nierzetelnie, że twierdzenie, iż środek odwoławczy został rozpoznany zgodnie z prawem, jawi się jako oczywiście wątpliwe (zob. wyroki SN z 13 grudnia 2017 r., II KK 304/17, i z 7 czerwca 2018 r., II KK 433/17). Zrealizowanie obowiązków wynikających z komentowanych przepisów wymaga nie tylko nie pomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi – znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach – argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty apelacji za trafne bądź też za chybione. Do naruszenia tych regulacji może zatem dojść nie tylko wtedy, gdy sąd odwoławczy pomija w swoich rozważaniach zarzuty zawarte w środku odwoławczym, lecz także wtedy, gdy

analizuje je w sposób odbiegający od wymogu ich rzetelnej oceny (zob. wyrok SN z 18 maja 2018 r., III KK 426/17).

Sąd Najwyższy nie neguje wprowadzie możliwości swego rodzaju odsyłania przez sąd odwoławczy do argumentacji sądu pierwszej instancji, ale stwierdza, że taki zabieg nie może sprowadzać się do całkowitego pominięcia problemów wskazywanych przez autora środka odwoławczego. Zarówno przebieg tej kontroli, jak i jego wyniki muszą znaleźć wyraz w pisemnych motywach rozstrzygnięcia, a w zależności od konkretnych okoliczności sprawy rozważania te powinny przybrać formę odpowiednio rozbudowanego wywodu (zob. wyrok SN z 12 marca 2018 r., II KK 382/17). Rzecz jasna, nie oznacza to obowiązku nadawania uzasadnieniu odwoławczemu nadmiernego rozmiaru, jako że kolidowałoby to z wyrażonym w art. 424 § 1 k.p.k. nakazem zwięzłości, który znajduje wprost zastosowanie w postępowaniu odwoławczym (art. 458 k.p.k.), ale też nie wolno rozumieć tego jako przyzwolenia na ignorowanie jasno sformułowanych pod adresem sądu drugiej instancji ustawowych powinności.

2. Przechodząc na grunt niniejszej sprawy, nie sposób nie zauważyć, że przedstawionym wyżej wymogom Sąd Apelacyjny w [...] nie sprostął. Co prawda apelacja prokuratorska nie mogłaby stanowić wzorca przy opracowywaniu tego rodzaju dokumentów procesowych, ale jednak już sama treść sformułowanych w niej zarzutów obraży prawa procesowego i błędu w ustaleniach faktycznych była na tyle konkretna, że wymagała rzeczowego odniesienia się do nich. Trudno odmówić racji skarżącemu, że Sąd *ad quem* pominął milczeniem stwierdzenia autora apelacji na niekorzyść o tym, iż niesłusznie uwolniono od winy w zakresie przemytu celnego, nieujawnienia przedmiotu opodatkowania i bezprawnego przywozu towaru akcyzowego oskarżonych S.P., J.P., M.W. i W.P. (czyny z pkt XXXVIII, XXXI, XLVIII i XVI aktu oskarżenia). Przeszedł też Sąd odwoławczy do porządku nad zarzutami apelacyjnymi błędnego ustalenia niewinności D.P., M.P., R.K., M.S., M.W. i W.P. w zakresie wysuniętych pod ich adresem zarzutów popełnienia przestępstw tzw. prania brudnych pieniędzy (czyny z pkt XXIV, XXVIII, XIII, XLII, LI i XVIII aktu oskarżenia). Próżno by również szukać w motywacyjnej części zaskarżonego wyroku odpowiedzi na zarzuty apelacyjne odnoszące się

do uniewinnienia C.A. i R.K. od zarzutów dokonania przestępstw fałszerstwa materialnego (czyny z pkt I i XII aktu oskarżenia).

3. W zdecydowanie niewystarczający sposób Sąd *ad quem* ustosunkował się do zarzutu prokuratorskiego podważającego uniewinnienie P.B., R.K., W.P., J.P., L.P., S.P., M.S., P.S. i M.W. od zarzutów brania udziału w zorganizowanej grupie przestępczej (czyny z pkt II, VIII, XV, XXX, XXXIII, XXXVII, XL, XLV i XLVII aktu oskarżenia), a D.P. i M.P. od zarzutów kierowania taką grupą (czyny z pkt XXII i XXVI aktu oskarżenia). Przekonującym świadectwem trafności poglądu skarżącego w tej mierze był brak wypowiedzi Sądu odwoławczego na temat wskazanych w prokuratorskiej apelacji dowodów mających świadczyć o istnieniu zorganizowanej grupy przestępczej i dokonaniu przez nią bardzo dużej ilości przemytów. Wywody Sądu Apelacyjnego w [...] w tej mierze raziły niedopuszczalną ogólnikowością, mimo że w apelacji na niekorzyść zagadnieniu funkcjonowania zorganizowanej grupy przestępczej poświęcono wiele uwagi. W żadnym razie Sąd ten, abstrahując od kwestii trafności czy nietrafności prokuratorskiej argumentacji, nie był uprawniony do łącznego, sumarycznego i wyjątkowo powierzchownego potraktowania zaprezentowanych w apelacji zapatrywań.

4. W tym stanie rzeczy, dzieląc punkt widzenia skarżącego prokuratora o rażącym i mogącym mieć istotny wpływ na treść orzeczenia naruszeniu wskazanych w kasacji przepisów prawa, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcia uniewinniające wydane w stosunku do wszystkich oskarżonych objętych kasacją, a dotyczące czynów z pkt I, II, VIII, XII, XIII, XV, XVI, XVIII, XXII, XXIV, XXVI, XXVIII, XXX, XXXI, XXXIII, XXXVII, XXXVIII, XL, XLII, XLV, XLVII, XLVIII, LI aktu oskarżenia, i przekazał w tym zakresie sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym (art. 537 § 2 k.p.k.).

5. W ponownym postępowaniu apelacyjnym poza kręgiem zainteresowania Sądu *ad quem* pozostaną, co do zasady, te rozstrzygnięcia, które nie zostały objęte orzeczeniem kasacyjnym Sądu Najwyższego.

Nie przesądzając wyniku powtórnego postępowania odwoławczego, trzeba wskazać, że Sąd Apelacyjny w [...] zobligowany będzie natomiast, respektując regulacje z art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., poddać rzetelnej analizie

prokuratorskie zarzuty odwoławcze atakujące pierwszoinstancyjne rozstrzygnięcia uniewinniające odnoszące się do czynów opisanych w pkt I, II, VIII, XII, XIII, XV, XVI, XVIII, XXII, XXIV, XXVI, XXVIII, XXX, XXXI, XXXIII, XXXVII, XXXVIII, XL, XLII, XLV, XLVII, XLVIII i LI aktu oskarżenia, nawet jeśli zarzuty te oceni jako zredagowane w sposób pozostawiający wiele do życzenia (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).